

Frihandels-theori, at man søger saa meget som muligt at ophjælpe Industrien, hvor der er Anledning dertil, og hvor det ikke forlanges, — hvad man jo ikke gjør her — at der skal gives Tilskud til den private Industri, men kun at man skal hjælpe paa den alene ved at lade være med at træde den hindrende ideen. Det er min Overbeviisning, at hvis man fortsætter i disse Forhold saaledes, som man hidtil er gaaet frem, og hvis man overhovedet kommer ind paa de videre Conseqventer af denne Frihandels-theori, hvoraf vi her have en lille Gnist, vil det komme til at gaae ud over vor hele Samfundsudvikling, og navnlig over Agerbruget, som dog i en saare væsentlig Grad skal søge sin Udvikling og Støtte i en kraftig Industri. Jeg kan derfor ikke Andet end indstændigt raade til, at man saa snart som muligt standser paa denne Vej, og at man navnlig gaaer ind paa det Forslag, jeg i saa Henseende har tilladt mig at stille. — Med Hensyn til en Bemærkning af det ærede Medlem for Maribo Amts 1ste Valgkreds (H. Hage) angaaende Kirkebygningen, skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at det glædede mig, at det ærede Medlem kunde meddele, at der fra privat Side var tegnet saa betydelige Bidrag dertil. Det er jo et gammelt Ord, at Troen kan flytte Bjerge, og skjøndt man sjældent seer, at Folkekirkens Tro udretter særdeles store Ting, har det dog ikke kunnet Andet end glæde mig, at den i denne Henseende har været saa kraftig, som det ærede Medlem mener, at den har været; men dette er jo netop en Grund til ikke at gaae ind paa Fleertallets Forslag; thi naar der virkeligt er en saadan Over tilstedelse, kan der jo ikke være Tvivl om, at man sagtens ad privat Vej vil kunne tilveiebringe de Midler, som her er Tale om.

Berg: Jeg forstod ikke ganske det sidste Foredrag, vi hørte, forsaavidt det vedrørte Frihandels-theorien. Det forekommer mig, at det snarere er ved at følge denne, at vi kunne vente at faae de nu ved forskjellige Forhold hindne Kræfter i Landet rigtigt benytte. Det er jo imidlertid ikke det, som her er Spørgsmaal om, og det er jo heller ikke det,

som Mindretallet har havt for. Die i sine Forslag under Nr. 6 og 7. Mindretallet vil ikke beskytte de private Fabrikker; hvis dette var dets Hensigt, var det jo imod Frihandelsprincippet; men Mindretallet siger, at der hviler et Tryk paa de private Fabrikker paa Grund af den Bestemmelse, at Statsfabrikerne skulle sælge til Private til en Pris, for hvilken Staten ikke selv kan have Varerne, og dette er en Bebrejdelse, som kan være rigtig. Altsaa, Mindretallet vil befrie de Vedkommende for et Tryk, men det er noget heelt Forstjelligt fra, at det vil modsætte sig Frihandels- eller Frisfabrikationstheorien. Jeg kan nu være ganske enig deri, at det vilde være usømmeligt, om Staten virkelig concurrerede med Private paa en saadan Maade, at vi ødelagde den paagjældende Industri her i Landet; men jeg troer, at hvis Mindretallet vil gaae en anden Vej, vil det faae at see, at der slet ikke er nogen Fare ved at give disse Statsfabriker en saadan Tilladelse. Med Hensyn til Sagens historiske Gang skal jeg tillade mig at bemærke, at da man for 2 Aar siden efter den uheldige Fred tog denne Sag under alvorlig Overveielse, stillede man to Alternativer: enten at nedlægge de bemeldte Fabrikker, eller at beholde dem som Statsfabriker, deels til at fyldestgjøre Statens Behov og deels afgivende et vist Quantum, f. Ex. for Usserøds Vedkommende 20,000 Alen Klæde, til det private Marked, idet man gif ud fra, at naar man ikke gif ind derpaa, men derimod gif den Vej, som det ærede Mindretal foreslaaer, saa vilde man paalægge Staten en altfor usforholdsviis Udgift ved at vedligeholde disse Fabrikker. Jeg troer derfor, at hvis det ærede Thing vil fastholde sin tidligere Beslutning i denne Sag, kan det ikke følge Mindretallet med Hensyn til Forslagene under Nr. 6 og 7. Hvad Thinget derimod kunde, som det forekommer mig, er at pointere den Betragtning, Fleertallet har gjort gjældende. Jeg staaer imidlertid maastee i en noget egen Stilling til dette Fleertal, og denne Stilling skal jeg tillade mig noget nærmere at betegne. Jeg anseer det for rigtigst, at Usserøds Fabrik og Krudtværket underlægges Finantsministerens Bestyrelse, at denne da udregner, hvor stor Capital Staten har indstaaende i